

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідувач кафедри

(Підпис) (Ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2015 р.

Дипломна робота
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему «Мовні засоби інтенсифікації смислу англomовного науково-технічного
тексту та їх переклад на українську мову»

Виконала: студентка 5 курсу, групи Ла-42
Хребтова Анна Василівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник: доц., канд. філол. наук Тараненко Лариса Іванівна _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Консультант _____
(назва розділу) (вчені ступінь та звання, прізвище, ініціали) (підпис)

Рецензент: доц., канд. філол. наук Космацька Наталія Валеріївна _____
(посада, звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань
Студент _____
(підпис)

Київ – 2015 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЯВИЩА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ	8
1.1. Роль та місце інтенсифікації висловлень у мовленнєвій комунікації	8
1.2. Визначення статусу інтенсифікації у вираженні смислу англійських висловлень	11
1.3. Співвідношення інтенсифікації та експресивності в реалізації смислу англійських висловлень	14
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. МОВНІ ЗАСОБИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СМISЛУ АНГЛІЙСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ.....	18
2.1. Жанрові характеристики науково-технічної літератури.....	18
2.2. Графічна інтенсифікація в англійському реченні.....	23
2.3. Лексичні засоби інтенсифікації англійських висловлень	25
2.4. Граматичні засоби інтенсифікації висловлень	29
Висновки до розділу 2	35
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ МОВНИХ ЗАСОБІВ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СМISЛУ ВИСЛОВЛЕНЬ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	36
3.1. Особливості перекладу науково-технічних текстів	36
3.2. Розгляд закономірностей перекладу графічних засобів інтенсифікації науково-технічного тексту	41
3.2.1. Капіталізація перших літер	41
3.2.2. Капіталізація всього слова	43
3.2.3. Виділення елементів тексту напівжирним шрифтом	43
3.2.4. Виділення тексту курсивом.....	44
3.2.5. Виділення тексту за допомогою підкреслення	44
3.2.6. Виділення тексту за допомогою лапок та фігурних дужок.....	45
3.2.7. Використання змішаних типів графічної інтенсифікації	45

3.3. Переклад лексичних засобів інтенсифікації смислу в науково-технічному тексті	47
3.3.1. Використання підсилювальних афіксів.....	47
3.3.2. Уживання прислівників-інтенсифікаторів	49
3.3.3. Використання даунтонерів у науково-технічній літературі.....	52
3.4. Переклад граматичних засобів інтенсифікації смислу англomовного науково-технічного тексту	53
3.5. Переклад стилістичних засобів інтенсифікації смислу.....	56
Висновки до розділу 3	58
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	59
SUMMARY	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	67
ДОДАТОК А. ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	70

ВСТУП

Стрімкий розвиток сучасної лінгвістики відбувається на ґрунті системного комунікативно-прагматичного підходу, у межах якого значна увага приділяється розгляду особливостей передачі іноземною мовою смислу висловлень текстів різної жанрової приналежності. За цих умов особливого значення набуває, зокрема, вивчення специфіки вживання та перекладу мовних засобів інтенсифікації смислу англомовних науково-технічних текстів.

Закономірності лексико-граматичної будови науково-технічного тексту та їхнє відтворення у перекладі були предметом дослідження багатьох дослідників (див., напр., праці А.Я. Коваленка, Т.А. Казакової, В.І. Карабан, Г.Я. Наконечної та ін.). З огляду на це, на сьогодні в перекладознавстві узагальнено достатню наукову інформацію щодо особливостей перекладу науково-технічної літератури. Разом з тим, ще не сформовано остаточно чітких уявлень про процес інтенсифікації англомовного науково-технічного тексту і про характер взаємодії мовних засобів інтенсифікації смислу його висловлень, з одного боку, та про закономірності їхнього перекладу на українську мову, з іншого. Звідси й випливає **актуальність** дослідження особливостей уживання мовних засобів інтенсифікації смислу англомовних науково-технічних текстів, що дозволить узагальнити закономірності їхнього перекладу на українську мову як умови практичного розвитку міжнародної науково-технічної діяльності.

Метою дослідження є встановлення основних закономірностей перекладу на українську мову інтенсифікованих висловлень сучасних англомовних науково-технічних текстів шляхом обґрунтування специфіки взаємодії мовних засобів інтенсифікації їхнього смислу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- 1) визначити роль явища інтенсифікації у вираженні смислу англійського висловлення;
- 2) виявити співвідношення інтенсифікації та експресивності у вираженні смислу англійських висловлень;

- 3) узагальнити жанрові характеристики науково-технічного тексту;
- 4) систематизувати номенклатуру мовних засобів інтенсифікації смислу англійських науково-технічних текстів;
- 5) узагальнити існуючі підходи до перекладу науково-технічних термінів;
- 6) установити способи перекладу мовних засобів інтенсифікації смислу в англомовних науково-технічних текстах.

Об'єктом дослідження є процес інтенсифікації смислу висловлень в англомовних науково-технічних текстах.

Предметом дослідження є закономірності перекладу на українську мову мовних засобів інтенсифікації смислу висловлень англомовних науково-технічних текстів.

Матеріалом дослідження слугував сформований корпус з 220 інтенсифікованих висловлень, уживаних у текстових фрагментах, які були відібрані із англомовних інструкцій до побутових та промислових приладів та їхніх перекладів українською мовою.

Методи дослідження базувалися на теоретичних загальнонаукових методах (класифікація, абстрагування, узагальнення, формалізація); емпірико-теоретичних методах (аналіз, синтез, ідеалізація, системність); емпіричних загальнонаукових і спеціальних методах (порівняння, методи зіставного й трансформаційного аналізу).

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні ролі інтенсифікації у мовленнєвій комунікації та систематизації номенклатури мовних засобів інтенсифікації смислу англомовних науково-технічних текстів. У дипломній роботі вперше експериментально встановлено закономірності перекладу мовних засобів інтенсифікації смислу англійських науково-технічних текстів на українську мову.

Теоретичне значення праці полягає у поглибленні рівня розробки питань інтенсифікації висловлень; у виявленні характеру та закономірностей взаємодії мовних засобів інтенсифікації смислу англійських науково-технічних текстів і способів їхнього перекладу на українську мову, що є внеском у теорію

та практику перекладу, а також сприятиме подальшому розвитку загальнотеоретичної проблеми перекладу наукових текстів з англійської мови на українську.

Практична цінність праці полягає в можливості використання її основних положень та отриманих результатів у курсах з основної англійської мови та практики перекладу для навчання інтенсифікації смислу англійських висловлень, а також у курсах за вибором зі структурної та семантичної організації науково-технічного тексту.

Апробація основних результатів дипломної роботи здійснювалося на VIII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов (Київ, НТУУ «КПІ», 14 травня 2015 р.).

Обсяг основного тексту дипломної роботи складає 60 сторінок, загальний обсяг праці разом із бібліографією і додатками становить 90 сторінок. Список використаної літератури містить 103 джерела вітчизняних і зарубіжних авторів.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність, визначено мету й завдання дослідження, встановлено об'єкт, предмет і методи дослідження, наведено відомості про апробацію основних положень роботи.

Перший розділ «Загальнолінгвістичні засади вивчення явища інтенсифікації» присвячено визначенню ролі та місця інтенсифікації висловлень у мовленнєвій комунікації взагалі та у вираженні смислу англійських висловлень зокрема, окреслено співвідношення інтенсифікації та експресивності у вираженні смислу англійських висловлень.

У **другому розділі** «Мовні засоби інтенсифікації смислу англійських науково-технічних текстів» визначено жанрові особливості науково-технічної літератури, систематизовано номенклатуру мовних засобів різних рівнів, що беруть участь в інтенсифікації смислу англійських висловлень.

У **третьому розділі** «Аналіз особливостей перекладу мовних засобів інтенсифікації смислу в науково-технічній літературі» подано результати аналізу основних способів перекладу мовних засобів інтенсифікації висловлень, які використовуються у англомовних науково-технічних текстах.

У **загальних висновках** викладено результати здійсненого дослідження, сформульовано основні висновки й окреслено перспективи подальшого опрацювання зазначеної проблеми.

У **додатках** наведено перелік проаналізованих у роботі одиниць та способи їхнього перекладу.

SUMMARY

On the basis of the carried out research of linguistic means functioning in the process of intensification the English utterances' meaning in scientific and technical texts and their translation into Ukrainian we can make the following conclusions.

Intensification being the linguistic set of instruments increasing the information impact upon the hearer depends on the adequate choice of such language means which are capable to maximize the communication effect. Therefore, language means with the help of which the intensification is realized are treated as the intensification means or intensifiers. The intensified utterances as bearers of influencing and estimating meaning are in the paradigm of utterances with different level of intensification.

Linguistic function of the intensified utterances lies in the effective purposeful transmission of the logical and emotional information to have an impact upon the addressee. The consequence of the intensification is the utterance reinforcement which finds expression in the language material, and every language, according to its inner development laws, in different communicative situations uses certain linguistic means for its process, namely: graphical, lexical and grammatical which are in their interaction.

In the given research a set of graphical, lexical and grammatical utterance intensifying means have been analyzed in terms of their use in English technical texts as a result of which we have described and established translation means most frequently used in their Ukrainian translations.